

Sygn. akt V CNP 8/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie ze skargi [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w R.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego
w G. z dnia 10 października 2017 r., sygn. akt III Ca [...] /17
w sprawie z powództwa [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w R.
przeciwko K.M. i B.M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 czerwca 2018 r.,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2017 r. Sąd Okręgowy w G. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 26 stycznia 2017 r. i oddalił powództwo [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w R. przeciwko K.M. i B.M. o zapłatę kwoty 1.956,61 zł z ustawowymi odsetkami.

W motywach rozstrzygnięcia stwierdził, że pozwani, jako osoby, którym przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, mają obowiązek ponoszenia opłat za wodę, natomiast spółdzielnia ma obowiązek wykazania, w jakiej wysokości te opłaty ich obciążają. Przypomniął, że pozwani w sprzeciwie od nakazu zapłaty wyraźnie zaprzeczyli okolicznościom faktycznym przytoczonym w pozwie, wskazując, że spółdzielnia nie udowodniła zawartych w nim twierdzeń. W takiej sytuacji procesowej rzeczą powódki było udowodnienie wszystkich okoliczności istotnych dla uwzględnienia powództwa, czemu nie sprostała (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.).

Z dowodów przedstawionych przez powódkę w postaci statutu spółdzielni, regulaminu rozliczania i opłat za zużycie zimnej i ciepłej wody użytkowej i podgrzania wody, zeznań świadka J.G. wynikają jedynie zasady rozliczania członków spółdzielni za zużytą wodę. W przypadku pozwanych decydujące dla określenia wysokości ich obciążenia jest zużycie wody. Powódka nie dostarczyła jednak żadnych dowodów w oparciu, o które możnaby wyliczyć, w jakiej ilości w lokalu pozwanych, w spornym okresie, zużyto ciepłej i zimnej wody oraz jaka stawka za metr sześcienny wody w tym czasie obowiązywała. W szczególności danych tych brak w dołączonej do pozwu kartotece konta za okres od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 30 kwietnia 2015 r. Powódka wnosila wprawdzie o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego na okoliczność ustalenia prawidłowości rozliczenia wody, ale nie dostarczając dokumentów, z których wynikałoby, w jakiej ilości pozwani zużyli wodę, w jakiej wysokości powódka musiała zapłacić za węzeł zewnętrznemu dostawcy oraz ile lokali mieszkalnych jest obsługiwanych przez ten węzeł, uniemożliwiła przeprowadzenie tego dowodu. Zadaniem biegłego z zakresu księgowości może być, bowiem weryfikacja

prawidłowości wyliczeń na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, a nie ustalenie stanu faktycznego w zakresie ilości zużytej przez pozwanych wody.

Od wyroku tego powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zarzucając, że jest on niezgodny z art. 378 § 1, art. 382 w zw. z art. 372, art. 385 w zw. z art. 210 § 1 i 2, art. 212 § 1, art. 232, art. 233 w zw. z art. 3, art. 385 w zw. z art. 316 § 1, art. 369 § 1 pkt 4 i art. 381, art. 503 § 1 k.p.c. oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013, poz. 1222). Podniosła, że Sąd Okręgowy rozpoznał apelację pozwanych poza jej granicami i granicami zaskarżenia, pominął twierdzenia oraz okoliczności wskazane przez powódkę w odpowiedzi na apelację, na rozprawie apelacyjnej i w piśmie procesowym z dnia 14 sierpnia 2017 r. Ponadto, dopuścił się nieuprawnionej ingerencji w ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, uwzględnił wszystkie twierdzenia pozwanych w postępowaniu apelacyjnym, uznał za zasadny zarzut naruszenia art. 503 § 1 k.p.c. i przyjął, że powódka nie udowodniła przysługującego jej roszczenia.

Z ostrożności procesowej domagała się uwzględnienia jej pisma z dnia 14 sierpnia 2017 r. złożonego w toku postępowania apelacyjnego i przeprowadzenia wskazanych w nim dowodów, co do których Sąd Okręgowy nie zajął stanowiska.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przedmiocie przyjęcia (odmowy przyjęcia) skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sąd Najwyższy orzeka w ramach tzw. przesądu, którego celem jest wyeliminowanie takich skarg, które są oczywiście bezzasadne (art. 424⁹ w zw. z art. 398⁹ § 2 i art. 424¹² k.p.c.). Oceny, czy skarga jest „oczywiście bezzasadna” dokonuje się w powiązaniu z pojęciem „niezgodności orzeczenia z prawem”, skoro jest ono elementem konstrukcyjnym skargi (art. 424⁵ § 1 pkt 3 i 6 k.p.c.).

W orzecznictwie przyjmuje się, że za niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. może zostać uznane orzeczenie sprzeczne z niewątpliwymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, ogólnie przyjętymi standardami

rozstrzygnięć oraz takie, które zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Takie definiowanie pojęcia „wyrok niezgodny z prawem” wynika ze specyfiki władzy sądowniczej oraz jej ustroju i w konsekwencji konieczności formułowania autonomicznej, swoistej definicji bezprawności jako przesłanki odpowiedzialności państwa za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym. Przyjmuje się, że bezzasadność skargi jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszej analizy i juredycznych dociekań, wynika, że nie może być uwzględniona (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r., I BP 3/17, nie publ., z dnia 28 lutego 2017 r., I CNP 11/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CNP 22/16, nie publ., z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, i z dnia 22 lipca 2010 r., I CNP 100/09, nie publ.).

Podniesione przez powódkę w skardze zarzuty wypełniające jej zdaniem podstawy nie uzasadniają wniosku, że wydany przez Sąd Okręgowy wyrok jest sprzeczny z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo, by zaskarżone orzeczenie zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że w przyjętym w kodeksie postępowania cywilnego systemie apelacji pełnej postępowanie apelacyjne ma charakter rozpoznawczy, sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Wskazano, że sąd drugiej instancji ma obowiązki i uprawnienia sądu merytorycznego, który może dokonać innej oceny prawnej ustalonego przez sąd pierwszej instancji stanu faktycznego, odmiennej oceny dowodów i innych ustaleń faktycznych, a także uzupełnić ustalenia sądu pierwszej instancji (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7 - 8, poz. 124 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., I PK 264/16, nie publ., z dnia 30 września 2016 r., I CSK 623/15, nie publ., i z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, nie publ.).

Nie budzi wątpliwości, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W konsekwencji sąd drugiej instancji może – a jeżeli je dostrzeże, to powinien – naprawić stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia, co jest obowiązkiem niezależnym od rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 r., II UZ 15/17, nie publ.).

Z akt sprawy wynika, że postępowanie apelacyjne odpowiadało tym zasadom, a argumentacja skargi nie przekonuje o rażącym naruszeniu przepisów stanowiących jej podstawy. Pozwani wnosząc apelację z dnia 27 stycznia 2017 r., jeszcze przed doręczeniem im odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, zaskarżyli wyrok Sądu Rejonowego w całości, zarzucając dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, naruszenie prawa materialnego i procesowego (k. 134). Po doręczeniu uzasadnienia w terminie otwartym do wniesienia apelacji wniesli jej uzupełnienie z dnia 22 marca 2017 r. nazwane apelacją (k. 149 - 153). Sąd Okręgowy miał zatem uprawnienie do ingerencji w podstawę faktyczną rozstrzygnięcia ustaloną przez Sąd Rejonowy. Postulat skarżącej by Sąd Okręgowy nie uwzględniał argumentacji przytoczonej w piśmie uzupełniającym apelację, wniesionym w terminie otwartym do jej złożenia (art. 369 § 2 k.p.c.), nie ma podstaw prawnych. Apelacja powinna być w zasadzie objęta jednym pismem procesowym, jednak uzupełnienie zarzutów i wniosków apelacyjnych może nastąpić w terminie otwartym do jej wniesienia. W postępowaniu uproszczonym, dopiero po upływie terminu do wniesienia apelacji przytaczanie dalszych zarzutów jest niedopuszczalne (art. 505⁹ § 2 k.p.c.).

Pozwani po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy nie ubiegali się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, zarzuty skarżącej nie odnoszą się, zatem do postępowania, w którym wniesiono skargę. Nie znajduje także potwierdzenia zarzut, by Sąd Okręgowy nie nadał biegu odpowiedzi na apelację i pismu powódki z dnia 14 sierpnia 2017 r., skoro przeczą temu zarządzenia o doręczeniu pozwanym pism procesowych powódki złożonych w toku postępowania apelacyjnego i zwrotne potwierdzenia ich odbioru oraz treść pisma pozwanych z dnia 20 września 2017 r. doręzonego pełnomocnikowi powódki na rozprawie apelacyjnej (k. 170, 183, 185 - 186, 187 - 189, 191). Okoliczność, że argumentacja przytoczona w odpowiedzi na apelację nie została przez Sąd Okręgowy podzielona, nie oznacza, że nie została ona rozważona.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że pozwani, jako osoby, którym przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, mają obowiązek ponoszenia opłat za wodę, natomiast powódka – jako spółdzielnia – ma obowiązek w toku procesu, wykazania w jakiej wysokości te opłaty ich obciążają. Podniósł, że w toku postępowania powódka nie wykazała tych okoliczności, co skutkowało oddaleniem jej powództwa zgodnie z art. 6 k.c. Sąd ma, bowiem obowiązek rozstrzygnięcia sprawy na niekorzyść osoby, która opierała swe twierdzenia na faktach nieudowodnionych. Naprawienie przez Sąd Okręgowy dostrzeżonego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 6 k.c., którego dopuścił się Sąd Rejonowy i nie podzielenie stanowiska powódki, nie przekonuje o niezgodności z prawem zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sformułowane przez powódkę zarzuty, koncentrujące się na wadliwym procedowaniu Sądu Okręgowego, które jej zdaniem doprowadziło do błędnego uznania, że powództwo podlega oddaleniu, mają w istocie charakter polemiczny z dokonaną przez ten Sąd oceną faktyczną i prawną i nie dowodzą, by przez wydanie orzeczenia doszło do kwalifikowanego, w wyżej przedstawionym znaczeniu, naruszenia przepisów. Podkreślić należy, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie może być oparta na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 424⁴ zd. 2 k.p.c.), a Sąd Najwyższy przy jej rozpoznawaniu jest związany ustaloną podstawą faktyczną rozstrzygnięcia

(art. 424¹² w zw. z art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Podstawą skargi nie może być zatem twierdzenie, że Sąd Okręgowy błędnie ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, który w przekonaniu skarżącej był wystarczający do uwzględnienia powództwa (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2000 r., V CKN 64/00, OSNC 2000, nr 12, poz. 232 i z dnia 16 maja 2003 r., I CKN 382/01, nie publ.).

Sfery oceny dowodów dotyka również odwoływanie się przez skarżącą do stanowiska zajętego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie V CZ [...] /17, w którym Sąd Najwyższy miał wyrazić pogląd, że złożony przez powódkę dowód z wykazu zaległości pozwanych, był najistotniejszym dowodem mającym wykazywać wysokość zadłużenia pozwanych w sprawie. W ujęciu skarżącej stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy ma bowiem dowodzić, że ocena tego dowodu dokonana przez Sąd Okręgowy była błędna.

Ponadto skarżąca pomija, że Sąd Najwyższy w sprawie V CZ [...] /17 toczącej się między tymi samymi stronami, rozpoznawał zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 18 sierpnia 2016 r., III Ca [...] /16 uchylający sprawę do ponownego rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego, jako sądu rozpoznającego zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest wąska, ograniczając się wyłącznie do ustalenia, czy istniały procesowe podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego czy też sąd odwoławczy popełnił błąd przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej jednej z podstaw orzeczenia kasatoryjnego i poszukiwał podstaw uchylenia orzeczenia poza katalogiem wskazanym w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie jest natomiast środkiem prawnym służącym badaniu materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia, a poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego, co do meritum, w tym przeprowadzona przez ten Sąd ocena zgromadzonych w sprawie dowodów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014r., nr 1, poz. 4 i z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, nie publ. oraz powołane w nich orzeczenia). Teza jakoby Sąd Najwyższy oceniał merytoryczną wagę dla wyniku procesu dowodu w postaci wykazu zadłużenia pozwanych jest bezpodstawną. Sąd Najwyższy stwierdził jedynie, że wobec przeprowadzenia takiego dowodu, nie ma podstaw do uchylenia

sprawy do ponownego rozpoznania, skoro nie została spełniona przesłanka nie przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, a jedynym istotnym dowodem przedstawionym przez powódkę na wykazanie wysokości zadłużenia pozwanych był właśnie wykaz zaległości.

Konstrukcja skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wyklucza również odwoływanie się na poparcie skargi do nowych okoliczności faktycznych z przebiegu innych postępowań między stronami czy przeprowadzanie w toku postępowania przed Sądem Najwyższym nowych dowodów w postaci rozliczenia poboru wody za okres od 1 października 2014 r. do 31 marca 2015 r. oraz listy odczytów wodomierzy. Sąd Okręgowy nie odniósł się wprawdzie wprost do tych dowodów, ale z przebiegu postępowania apelacyjnego i ustnych motywów rozstrzygnięcia (k. 185) wynika, że zostały one pominięte, jako spóźnione (art. 381 k.p.c.). Niemożność skorzystania w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbań, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2006 r., II PK 165/05, OSNP 2007, nr 5 - 6, poz. 69).

Skorzystanie przez Sąd Okręgowy w okolicznościach sprawy z art. 381 k.p.c. nie może być kwalifikowane, jako rażące naruszenie tego przepisu. Pozwani zakwestionowali wysokość dochodzonego żądania już przed Sądem pierwszej instancji, zatem obowiązkiem powódki było wykazanie w toku postępowania pierwszoinstancyjnego jego zasadności. Nie sposób zgodzić się z tezą, jakoby przeprowadzenie wnioskowanych przez powódkę dopiero w piśmie z dnia 14 sierpnia 2017 r. (na krótko przed terminem rozprawy apelacyjnej) dowodów, nie miało spowodować zwłoki w rozpoznaniu sprawy (art. 207 § 6 k.p.c.). Przeczy temu jednoznacznie stanowisko pozwanych, sformułowane w piśmie z dnia 20 września 2017 r. kwestionujące te dowody i wskazujące na potrzebę przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego w razie ich uwzględnienia (k. 179 - 181). Ponadto dopuszczenie tych dowodów aktualizowałoby przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, o co wnioskowała powódka przed Sądem

pierwszej instancji, nie dostarczając jednak wówczas materiału dowodowego, który by to umożliwił.

Skarżąca sięgając po instrument w postaci skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem pomija również, że jej powództwo nie zostało oddalone z uwagi na przyjęcie, że pozwani mogą zamieszkiwać lokal spółdzielczy i nieuiszczać opłat za zużycie wody, ale z tej przyczyny, że jako strona, na której zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodu, nie przedstawiła wystarczającego materiału dowodowego wykazującego ile pozwani zużyli wody w spornym okresie i w konsekwencji, jaką kwotę powinni z tego tytułu zapłacić.

Z przytoczonych względów odmówiono przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 424⁹ k.p.c.).

aj

ał